

درس چهاردهم

«شجاعت»

آموختنی‌ها

۱ درک مفهوم شجاعت و کاربرد آن در زندگی روزمره

۲ استفاده از «یا ی» در جای مناسب برای اتصال دو کلمه

۳ نحوه‌ی نوشتن گزارش

۴ آشنایی با ترکیب وصفی و ترکیب اضافی و راه‌تشخیص این دو از هم

۵ آشنایی با احمد به‌نیار

۶ انتخاب موضوع برای تصویر و نوشتن یک بند درباره‌ی آن

برای تقویت مهارت املا می توان عبارت هایی که بیش از دو کلمه دارند را از درس پیدا کنی و بنویسی. ترکیب ها و عبارت هایی که سه یا چهار کلمه دارند به افزایش تمرکز، توجه و تقویت املا ی شما کمک می کند.

با توجه به متن درس ترکیب ها و عبارت هایی که دو یا سه کلمه هستند را پیدا کن و بنویس.

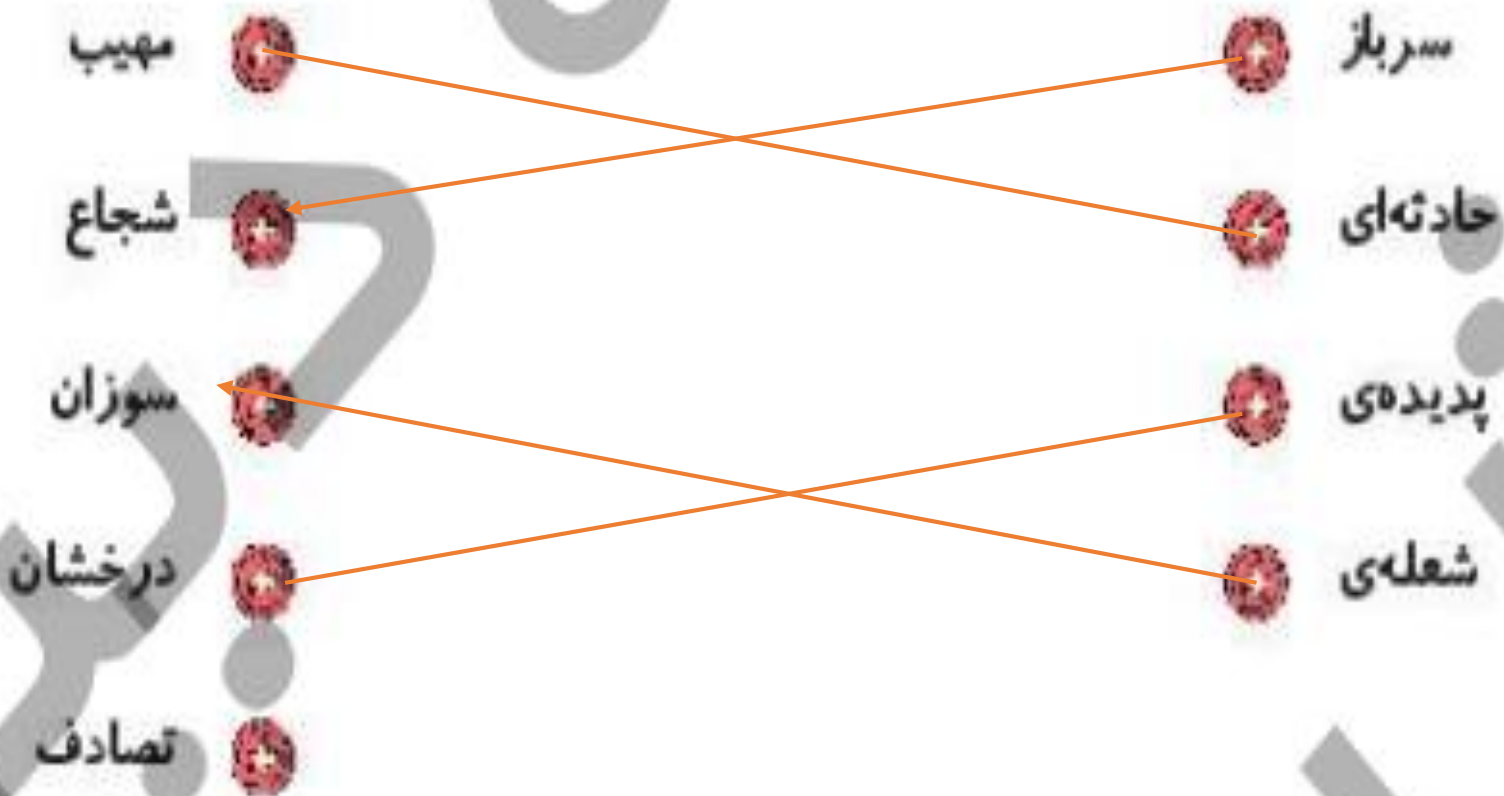
آتش سوزی، تصمیم گیری، عقب نشینی، چاره جویی

تمرین

هر کلمه را به صفت مناسب وصل کن. (یک گزینه اضافی است.)

۲ درستى و نادرستى جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستى، درست آنها را بنویس.

الف: خنده بر خطر و تصادف، شجاعت است. خنده بر ترس های دروغین شجاعت است.

ب: گفتن حرف درست و راست، از شجاعت اخلاق است.

پ: ایستادگی و مقاومت، دو کلمه‌ی متضاد، هستند. ایستادگی و مقاومت، دو کلمه مترادف است.

ت: انسان شجاع، از عاقبت کارهای بد می‌ترسد.

در جای خالی متضاد کلمه‌ی مشخص شده را از متن درس پیدا کن و بنویس.

«برنا پیروزی شکست را تحمل کرد و با گریه (...خنده...) در تاریکی (روشنایی)، ناتوانی را عملی پسندیده (...ناپسند...) برشمرد. او در دفاع از کارش گفت: همیشه باید فداکار و ترسو (شجاع...) باشیم.»

با توجه به متن درس، به سؤالات زیر پاسخ بده.

۴

الف: اگر به چیزی آگاهی نداریم بگوییم نمی‌دانیم و حرف راست و درست را بیان کنیم، چه نوع شجاعتی داریم؟

شجاعت اخلاقی

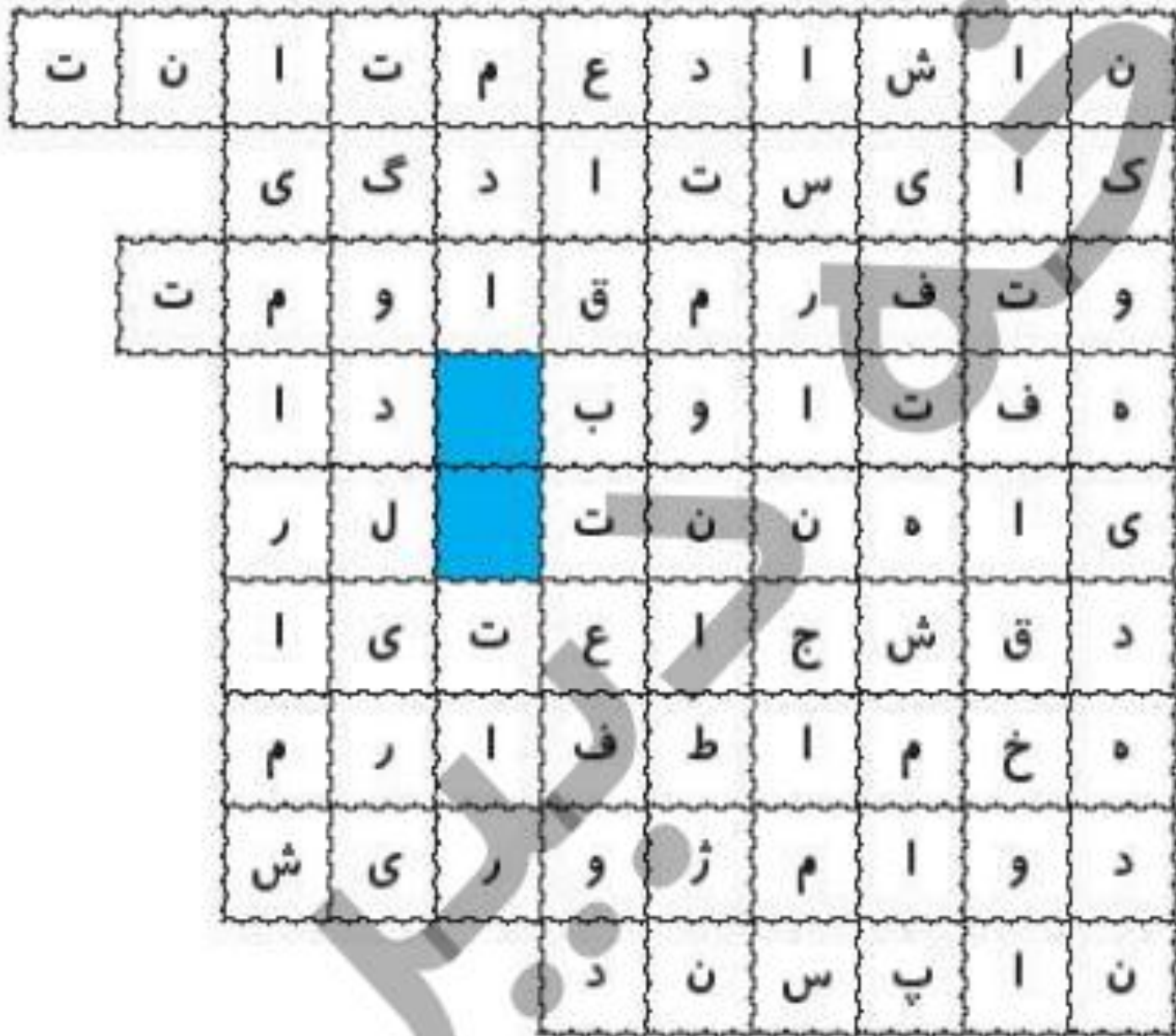
ب: اولین گام به سوی شجاعت چیست؟

خنده بر ترس‌های دروغین

پ: ضرب‌المثلی درباره‌ی نشان دادن ذات هر چیز، بنویس.

از کوه همان برون تراود که در اوست.

کلمه‌های مترادف را در جدول پیدا کن و در کنار هم بنویس.

شجاعت = دلیری

ایستایی = مقاومت

عاقبت = سرانجام

متانت = آرامش

کلمه‌های زیر را به ترتیب حروف الفبا بنویس.

اعذی - دروغین - تصمیم - اخلاق - جراحی - مهارت - عقب‌نشینی - مفصلی

اخلاق، تصمیم، جراحی، دروغین، عده‌ی،
عقب‌نشینی، مفصلی، مهارت

هر دو کلمه را به طور مناسب با (ـ) یا (ی) به یکدیگر وصل کن و جمله بساز.

خانه ی ترسناک :

آن خانه ی ترسناک انتهای کوچه بود.

خطر سرعت :

رانندگان خطر سرعت زیاد را جدی می گیرند.

جمله‌ی به‌هم ریخته‌ی زیر را مرتب کن و بنویس.

۸

نیست - و - شجاعت - ایستادگی - نترسیدن - برابر - بلکه - در - است - مشکلات - دشواری‌ها،

شجاعت نترسیدن نیست بلکه ایستادگی در برابر مشکلات و دشواری‌ها
است.

جمله سازی برعهده دانش آموز است.

دو کلمه‌ی مخالف از درس را در یک جمله به کار ببر و بنویس.

۹

(موفقیت، شکست) (ناپسند، پسندیده)

برعهده دانش آموز است.

با توجه به سوالات داده شده، گزینه‌ی مناسب را مشخص کن.

الف: جمله‌ی زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟

«آنها نفر بودند همراه، ما نفر بودیم تنها»

(۱) صد - دو

(۲) دو - صد ✓

(۳) چند - یک

(۴) یک - چند

ب: درس شجاعت نوشته‌ی کدام یک از افراد زیر است؟

(۱) پروین اعتصامی

(۲) شکوه دولت آبادی

(۳) قیصر امین پور

(۴) احمد بهمنیار ✓

پ: کدام گزینه «موصوف و صفت» نیست؟

(۱) هنگام رانندگی ✓

(۲) راه‌های مناسب

(۳) انسان شریف

(۴) داروی تلخ

ت: رابطه‌ی دو واژه در کدام گزینه، همانند بقیه نیست؟

(۱) پسندیده و نکوهیده ✓

(۲) ناامن و خطرناک

(۳) شریف و گران قدر

(۴) چاره اندیشی و تدبیر

ث: کدام یک از گزینه‌های زیر «ترکیب وصفی» است؟

(۱) صحنه‌ی نبرد

(۲) شعله‌های آتش

(۳) فرمان عقب نشینی

(۴) آتش سوزی مهیب ✓

«کاجستان»

آموختنی‌ها

- ۱ آشنایی با معنا و مفهوم شعر کاجستان و حکایت (حکمت)
- ۲ توجه به فضایل اخلاقی مانند: ایثار و توجه به هم‌نوعان
- ۳ به کارگیری واژگان «چون» - چو با معانی مختلف
- ۴ آشنایی با کلمات هم‌آوا و هم‌نویس
- ۵ آشنایی با شخصیت‌های اصلی و فرعی داستان
- ۶ آشنایی با محمد جواد مجتبی‌شاعر شعر کاجستان

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

ملک: پادشاه

ملک: قلمرو، سرزمین

مصیبت: گرفتاری

غوطه: غرق شدن

عافیت: سلامتی

ویلون: یکی از سازهای موسیقی

غایت: نهایت، آخرین درجه

خامش: مخفف خاموش

تأمل کردن: فکر کردن

پاگرفت: استوار شد

افق: کرانه آسمان

حصار: دیوار

تصوّر: اندیشه

محنت: سختی، رنج

درنهاد: آغاز کرد

نیازموده: تجربه نشده، آنچه آزمایش نشده

ملاطفت: مهربانی

کاجستان: جایی که پر از درخت کاج باشد.

کلمات متضاد

..... آشنا ≠ غریبه

..... محنت ≠ آسانی

..... دوستی ≠ دشمنی

..... بیمار ≠ سالم

..... ضرر ≠ سود

..... نرمی ≠ زبری

کلمات هم خانواده

عاقبت، تعقیب، متعاقب

تحمّل، متحمّل، حمل

خطوط، خط، خطاط

کرم، کریم، کرامت

..... ملاطفت، لطف

..... محاصره، حصار

آشنایی با کلماتی که هم آوا هستند و یا نوشتار یکسان با معانی متفاوت دارند به تقویت املا کمک می‌کند. به خصوص اگر این کلمات را در جمله به کار ببرید ساختار و نوشتار و معنای آن‌ها در ذهن باقی خواهد ماند.

با کمک بزرگترها یا جستجو در اینترنت کلمات هم آوا و کلمات با نوشتار یکسان و معانی متفاوت پیدا کرده و یک جمله با آن‌ها بنویس.

الف: کلمات هم آوا

بر عهده دانش آموز

جمله

صد و سد

حیات و حیاط

ب: کلمات با نوشتار یکسان و معانی متفاوت

بر عهده دانش آموز

جمله

شیر و شیر

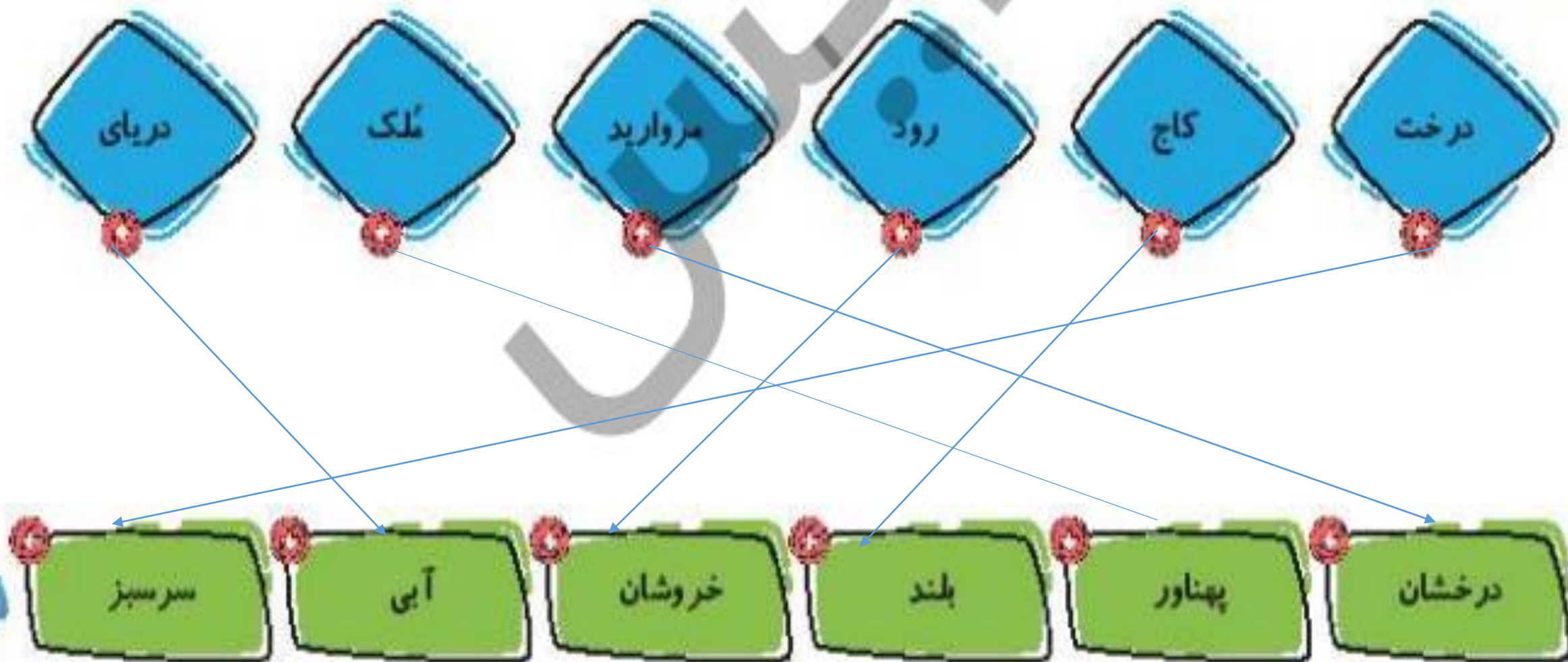
شور و شور

تمرین

هر کلمه را به توضیح آن وصل کن.

۱

۲ درستى و نادرستى جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستى، درست آنها را بنویس.

الف: پیام شعر «دو کاج، دوستى و معرفت است.»

ب: ثروت پیرمرد، خلاه‌ای بزرگ زیر آسمان بود.

پ: داستان «زیر آسمان بزرگ، ترجمه‌ی پیوک ملکى است.»

ت: كسى كه غمى نه‌شپیده باشد، قدر شادى را نمى‌داند.

جمع کلمه‌های زیر را بنویس.

۲

مدارک

مدرک

خطوط

خط

امواج

موج

رهگذران

رهگذر

همسایگان

همسایه

کاج‌ها

کاج

معنای «چو - چون» را در هر جمله و بیت مشخص کن.

الف: او به خانه برگشت، چون (.....) زیرا چیزی را جا گذاشته بود.

ب: چو (.....) وقتی نیک نگری، پر خویش در آن بینی.

پ: مرد بی حرکت گوشه‌ای نشسته بود، چون (.....) مانند انسانی بی جان!

لباس

جاء

پایان

غایت

ساکت کنم

خامش گردانم

مهربانی

ملاطفت

اندیشیدن

تأمل کردن

فرورفتن در آب

غوطه

با کمک حرف (چون) افراد یا چیزها را به هم مانند کن.

۶

الف: بچه‌ها چون ماه زیبا هستند.

ب: مادرم چو فرشته صبور و فداکار است.

پ: خانه‌ی مادر بزرگ چون بهشت صمیمی و دلگشا است.

کلمه ی «ملک» را با نشانه‌های (تِ) بخوان، معنی کن و سپس با هر کدام جمله‌ای مناسب بنویس.

جمله

معنی

بر عهده دانش آموز

پادشاه

ملک

بر عهده دانش آموز

سرزمین

ملک

بر عهده دانش آموز

فرشته

ملک

بر عهده دانش آموز

زمین

ملک

کلمه‌ی زیر، کوتاه شده‌ی چه کلمه‌ای است؟

خاموش

خامش

با توجه به حکایت حکمت، کامل کن.

شخصیت‌های داستان :

شخصیت اصلی : غلام

شخصیت فرعی : پادشاه - حکیم

مکان اتفاق : دریا

پیام داستان :
قدر عافیت کسی داند که به مصیبتی گرفتار شود.

تصاویر زیر، کدام ضرب‌المثل را به یادت می‌آورد؟ آن را بنویس.

ضرب‌المثل: از هر دست بدهی از همان دست می‌گیری.

با توجه به سوالات داده شده، گزینه‌ی مناسب را مشخص کن.

الف: کدام گزینه به ضمیر «او» اشاره دارد؟

(۱) خانام

(۲) جامه‌ای

(۳) نوهاش ✓

(۴) نامه‌ات

ب: کدام گزینه، معنی کلمه‌های مشخص شده را دارد؟

«من او را به طریقی خامش گردانم»

(۱) راهی - خام کنم

(۲) طریقه - بی‌نور کنم

(۳) روشی - ساکت کنم ✓

(۴) طوری - خام کنم

پ: علت آرام شدن باد، در شعر «کاجستان، چه بود؟

(۱) شاخ و برگ‌های دو کاج

(۲) ✓ مهربانی دو کاج نسبت به هم

(۳) ابری شدن آسمان

(۴) باریدن باران

ت: بر اساس شعر «کاجستان، کدام گزینه درست نیست؟

(۱) ✓ باد وقتی دید که ریشه‌های کاج از خاک بیرون است، آرام شد. (۲) دو کاج، سال‌ها با هم دوست بودند.

(۳) در یک روز پاییزی، باد شدیدی وزید.

(۴) دانه‌ی کاج‌ها پراکنده شد و کاج‌های زیادی روید.

ث: در عبارت زیر چند کلمه‌ی جمع، به کار رفته است؟

«روزی از روزها، پیرمردی به نوه‌اش گفت: من دیگر پیر شده‌ام و مدت زیادی از عمرم باقی نمانده

است. دلم می‌خواهد پس از مرگم ثروتم به تو برسد.»

(۱) ✓ یک

(۲) دو

(۳) سه

(۴) چهار

متن زیر را بخوان و به سؤالات پاسخ بده.

دختر غمگین چون گل پژمرده‌ای سرش را خم کرده بود و با چشمانی اشکبار به آب نیلگون دریا چشم دوخته بود. ناگهان در کمال نلماوری، پری دریایی زیبایی را دید که از میان امواج سر بر آورده و چون از او خیلی دور بود، لبخندش دیده نمی‌شد...

الف: «دختر غمگین، چه نوع ترکیبی است؟»

ترکیب وصفی

ب: دو ترکیب دیگر مثل «مرد غمگین، نام ببر.»

گلی پژمرده، چشمان اشکبار

پ: یک ترکیب اضافی نام ببر.

میان امواج

ت: به نظر تو «پری دریایی، به دختر چه می‌گوید؟»

به عنوان مثال: علت غمگینی تو چیست؟